

KAMIL MIKETA

100 LET

**OD ZAČÁTKU SVOBODNÉHO
PODNIKÁNÍ V ČESKOSLOVENSKU
MANAŽEŘI SE LVÍČKEM**

MLADÁ FRONTA

100 let od začátku svobodného podnikání v Československu

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.e-reading.cz
www.palmknihy.cz

MLADÁ FRONTA

Kamil Miketa

100 let od začátku svobodného podnikání v Československu – e-kniha
Copyright © Mladá fronta, a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

MLADÁ FRONTA

KAMIL MIKETA

100 LET

**OD ZAČÁTKU SVOBODNÉHO
PODNIKÁNÍ V ČESKOSLOVENSKU**
MANAŽEŘI SE LVÍČKEM

KAMIL MIKETA

100 LET

**OD ZAČÁTKU SVOBODNÉHO
PODNIKÁNÍ V ČESKOSLOVENSKU**
MANAŽEŘI SE LVÍČKEM

MLADÁ FRONTA

Zvláštní poděkování autora:

*Chci touto cestou poděkovat Ing. Pavlu Kafkovi, dr. h. c.,
prezidentu České manažerské asociace,
a Ing. Ivo Gajdošovi,
viceprezidentu České manažerské asociace,
za inspirativní setkání, během nichž se připravovala tato kniha.
Příběhy významných manažerů dneška, jež tvoří součást této publikace,
by těžko vznikly, nebýt prestižní soutěže Manažer roku,
kterou Česká manažerská asociace již 25. rok organizuje.*

Kamil Miketa

Text © Kamil Miketa, 2018

ISBN 978-80-204-4964-1 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-204-5186-6 (ePDF)

MANAŽER Z ROKU 1598: RAPÍR, BUBEN A SRDCE

„*A dieu, valour! rust, rapier! be still, drum! for your manager is in love; yea, he loveth.*”

Píše se rok 1598 a světlo světa spatří komedie *Marná lásky snaha*, jedno z prvních literárních děl Williama Shakespeara.

Proč o ní píši v editoriale této knihy? Protože právě v této hře, v níž král Navarry a jeho tři společníci Berowne, Dumaine a Longaville skládají přísahu, že se po tři roky zasvětili studiu a budou se stranit společnosti žen, padne ona památná věta z úvodu. V překladu zní takto: „*Sbohem, chamtivosti! zrezni, rapíre! ztichni, bubne! protože Váš pán je zamilovaný; ano, miluje.*”

Právě v této hře je historicky poprvé v anglickém jazyce zaznamenáno použití slova *manager*.

„*Don Armado v překladu zvolá: ‚... neboť Váš pán je zamilován‘. Protože slovo ‚manager‘ znamená ‚pán, ten, kdo ovládá‘ nebo ‚má v moci‘. Armado je ‚pán‘ svého rapíru a bubnu. Rapír ovšem ve slangu také znamenal pohlavní úd, takže jde o dvojsmysl pro tuto hru typický. Slovo ‚manager‘ je v této hře a na tomto místě použito v anglickém jazyce skutečně poprvé. Přesněji řečeno, Oxford English Dictionary neuvádí žádnou dřívější citaci,*“ vysvětluje Martin Hilský, překladatel Shakespeara v odborném komentáři k prezentaci Pavla Štracha *Základy managementu* (VŠEM).

Ponoříme-li se ještě dále do historie původu slova *manager*, narazíme na latinské *manus* – což znamená v překladu *ruka*, objevíme italský výraz *managgiere* – trénink koně v manéži, či později schopnost dělat něco zručně, například hrát na hudební nástroje. A dostaneme se i k anglickému slovu *manage*, od kterého bývá odvozen dnešní výraz tohoto slova. Znamená: umět, dokázat, řídit, ovládat, spravovat, provádět, vykonávat, dovést, pomoci....

V této knize vyprávím příběhy, z nichž mnohé se začaly psát právě před 100 lety, 28. října 1918. Začíná první éra svobodného podnikání v tehdy zrozeném Československu. Dvakrát je však již zanedlouho násilně přerušena. Druhou světovou válkou a komunistickým pučem v roce 1948.

Přesto tato relativně krátká éra zrodí podnikatele světového věhlasu, na které můžeme být dodnes pyšní. Proto Vám chci představit či spíše připomenout ona prvorepubliková manažerská a podnikatelská „esa“. A v další části knihy i jejich následovníky. Po roce 1989, kdy u nás bylo svobodné podnikání znovuobnoveno, až do dneška dělají čest České republice i daleko za jejími hranicemi. Dokázali změnit tvář naší ekonomiky a dát slovu podnikání opět jeho pravý význam.

Kamil Miketa, září 2018

OBSAH:

MANAŽER Z ROKU 1598	
EDITORIAL	7
MANAŽEŘI SVOBODNÉHO PODNIKÁNÍ	
ÚVOD	11
1. P.I.M.C.O. 1924: ZRODIL SE PRVOREPUBLIKOVÝ MANAŽER	17
OCELOVÁ HVĚZDA EMILA KOLBENA	
UHASNE V TEREZÍNSKÉM GHETTU	31
TOMÁŠ BAŤA ZNÁMÝ A NEZNÁMÝ: ŠVEC, KTERÝ OBUL CELÝ SVĚT, BYL TŘIKRÁT JEN KRŮČEK OD BANKROTU	47
LAURIN & KLEMENT: ZÁMEČNÍK S KNIHKUPCEM	
STVOŘÍ ČESKOSLOVENSKÝ MOTORISMUS	57
TATRA: LEGENDU PRVNÍ REPUBLIKY	
ZACHRÁNILI ZA MINUTU DVANÁCT	65
VTŮ: OD VZDUCHOLODÍ K DRONŮM A ROBOTICKÝM PRŮZKUMNÍKŮM	75
PETROF JE OPĚT NA VÝSLUNÍ, HRAJE NA NĚJ I PAUL MCCARTNEY	85
KOH-I-NOOR MÁ JMÉNO PO DIAMANTU Z BRITSKÝCH KORUNOVAČNÍCH KLENOTŮ	97
PŘÍBĚH ČESKÉ ELEKTRINY: OD EDISONA A KŘÍŽÍKA K CHYTRÝM MĚSTŮM BUDOUCNOSTI	103
„JSEM SLEZSKÝ PARTIOT, MLUVÍM ‚PO NAŠEMU‘,“ PŘIZNÁVÁ Jiří CIEŃCIAŁA	115
MANAŽERSKÉMU UMĚNÍ SE ZBYNĚK FROLÍK UČIL OD BATI A ČUBY	121
ČESKÝ PORCELÁN DUBÍ: MANAŽERSKÝ ZÁZRAK, PROVĚŘENÝ DVĚMA VÁLKAMI I TOTALITOU	125
„BŮH STVOŘIL ADAMA A EVU. VŠE OSTATNÍ JE DÍLEM STAVBAŘŮ,“ TVRDÍ MANAŽER S FRANCOUZSKÝM RYTÍŘSKÝM ŘÁDEM	137

KRÁL VINYLU Z GZ MEDIA	
VYZRAJE NA HUDEBNÍ SVĚT	145
ŠTĚPÁN POPOVIČ: 20 LET V ČELE	
SKLÁŘSKÉHO GIGANTU	155
PŘÍBĚH TOS VARNSDORF: DVA CÍSAŘI, TŘI MAJITELÉ,	
JEDENÁCT PREZIDENTŮ, JEDEN ŘÍŠSKÝ KANCLÉŘ	161
ZE ZÁMEČNICKÉ DÍLNY VYSTOUPAL AGROSTROJ	
NA EVROPSKOU ŠPIČKU	169
SKUTEČNÝ PŘÍBĚH SIKO:	
MATKA TŘÍ DĚTÍ VYDŘELA KOUPELNOVÉ KRÁLOVSTVÍ	177
METROSTAV MÁ MANAŽERA ČTVRTSTOLETÍ,	
FIRMU STVOŘILA VÝSTAVBA PRAŽSKÉHO METRA	187
ČESKÁ VÝROBNÍ DRUŽSTVA:	
25 LET SPOLEČNĚ S NEJLEPŠÍMI	195
ZD KRÁSNÁ HORA NAD VLTAVOU:	
ÚSPĚŠNÝ ZEMĚDĚLSKÝ PODNIK VSADIL NA CHOV KRAV	201
„NĚCO ROZUMNÉHO UDĚLAT A NĚCO POCHOPIT.	
PROTO JSME NA SVĚTĚ,“ TVRDÍ MIROSLAV VÁCLAVÍK	207
RYBÁŘSTVÍ TŘEBOŇ:	
„STARÁME SE O KLENOTY V ČESKÉ KRAJINĚ“	213
TŘINEC A JEHO STAROSTKA:	
„BAŤA A KAROL WOJTYLA JSOU MÝMI VZORY“	219
DYNASTIE BENEŠŮ	
PÍŠE HISTORII ČESKÉ NEUROCHIRURGIE	227
„USILUJI O UNIVERZITU KARLOVU TŘETÍHO TISÍCILETÍ.	
MODERNÍ, SVOBODNOU, SEBEVĚDOMOU A PRESTIŽNÍ,“	
ŘÍKÁ JEJÍ REKTOR TOMÁŠ ZIMA	231
MANŽELÉ VILIAM A KATEŘINA SIVEKOVI:	
FILANTROP A PSYCHOLOŽKA POMÁHAJÍ POSTIŽENÝM	241
MANAŽER V ROCE 2038:	
Z DENÍKU ALANA WATERFALLA, OPERAČNÍHO MANAŽERA SMART BIOTIC PUMP	
ING. ARCH. HYNEK GLOSER, PH.D.	247
JEDNO RÁNO MANAŽERA RUDOLFA JONÁŠE	
RETROSPEKTIVNÍ VYPRÁVĚNÍ POSLEDNÍCH TŘICETI BUDOUČÍCH LET	
ING. ARCH. MICHAL POSTRÁNECKÝ	255
O AUTOROVI	263

MANAŽEŘI SVOBODNÉHO PODNIKÁNÍ

Dostává se Vám do ruky kniha, která se snaží přiblížit příběhy a role nejlepších manažerů v období, kdy se naše ekonomika a naše země mohly rozvíjet svobodně. V době, kdy si připomínáme 100 let od založení Československé republiky, jde tedy, řádově viděno, o první a poslední čtvrtstoletí její dosavadní historie.

Obě dvě tyto etapy jsou poznamenány zásadními změnami jak uvnitř, tak i vně republiky. První etapa je obdobím poválečné obnovy ekonomiky Evropy i vnitřního rozvoje země v rámci nového státního uspořádání. Česká ekonomika se musela vyrovnat s devastací Evropy a jejích trhů, na druhé straně se tak dělo v rámci již před válkou etablovaného tržního, svobodného podnikání. Měnová odluka, následná protiinflační opatření a světová ekonomická krize byly samozřejmě velkými výzvami pro tehdejší manažery a podnikatele.

Již 25 let uděluje Česká manažerská asociace (ČMA) prestižní ocenění Manažer roku.

*„Bratři Tomáš a Jan Baťové
zůstali právem vzory i pro
současnou generaci manažerů,“
říká Pavel Kafka, prezident
České manažerské asociace.*

BEZPRECEDENTNÍ ZMĚNA EKONOMIKY

Druhá etapa, které se kniha věnuje, je charakterizována bezprecedentní změnou ekonomického systému – přechodem od plánované k tržní ekonomice. Zároveň jde o etapu, kdy se zhroutily dosavadní odbytové trhy a bylo nutné zcela přeorientovat zahraničně obchodní relace.

V obou etapách zasáhla podnikatele světová ekonomická krize, byť přeci jen rozdílného dopadu, došlo k měnové odluce atd. – paralel výzev, před kterými manažeři byznysu a podnikatelé stáli, bychom našli více. Byly obrovské, stejně tak jako nároky na znalosti, erudici, píli a vytrvalost. V obou etapách nacházíme průkopníky kvalitního řízení – dříve „vědeckého řízení“, dnes pod všeobecně používaným pojmem management. Ti nejlepší byli vždy inspirací pro ostatní. Jak vyplývá z mnoha současných průzkumů, například bratři Tomáš a Jan Baťové zůstali právem vzory i pro současnou generaci manažerů.

JIŽ 25 LET VYHLAŠUJEME TY NEJLEPŠÍ

Výběr představitelů nejlepšího řízení v první etapě jsme přenechali autorovi publikace Kamilu Miketovi. Výběr z druhé etapy logicky vyplynul z výsledků 25 let soutěže Manažer roku, již je Česká manažerská asociace vyhlášovatelem. Touto respektovanou soutěží prošlo za její dosavadní konání přes 3000 nominovaných, téměř 1500 finalistů a 59 vítězů. Řídící výbor soutěže rozhodl k 25. ročníku soutěže vybrat z dosavadních laureátů 10 nejlepších Manažerů čtvrtstoletí (TOP 10) a rozhodl o udělení dalších deseti ocenění za specifické, mimořádné výkony ve zvláštních oblastech. Významným prvkem soutěže je také hodnocení manažerů v neziskových oblastech – státní správě, školství, zdravotnictví atd. Je tomu tak proto, že kvalita fungování těchto oblastí je významným prvkem ovlivňujícím konkurenceschopnost celé ekonomiky.

KONGRES PIMCO OTEVŘEL DVEŘE DO SVĚTA

Výkony manažerů a podnikatelů první sledované etapy přivedly českou ekonomiku v řadě ohledů mezi světovou špičku. Významnou událostí, která jim pomohla v přístupu k tehdy nejmodernějším manažerským metodám, byl bezesporu První mezinárodní kongres řízení (PIMCO), konaný za podpory Masarykovy Akademie práce a pěti hlavních amerických manažerských (inženýrských) asociací v roce 1924 v Praze. O mezinárodním významu kongresu svědčí i to, že předsednickou roli

Manažeři čtvrtstoletí převzali letos 19. dubna svá ocenění v rámci slavnostního večera ČMA ve Španělském sále Pražského hradu.

v něm převzal tehdejší ministr obchodu a pozdější prezident USA Herbert Hoover, který byl spolu s prezidentem Masarykem jeho garantem. Uspořádáním kongresu v Praze se naší republice dostalo významného mezinárodního uznání a našim manažerům a podnikatelům mimořádné podpory v navazování mezinárodních kontaktů. Jsem rád, že jsme se s autorem knihy shodli na významu zařazení zvláštní kapitoly o kongresu do této publikace. Byl bych také rád, kdybychom i touto cestou získali v zemi širokou podporu pro uspořádání podobně významného kongresu o sto let později – tedy v roce 2024. Našemu postavení ve světě a rozvoji nejlepších manažerských metod by to nesporně velmi přispělo.

DÍK ZA POMOC AKADEMIKŮ

Výkony manažerů ve druhé sledované etapě provedly naši zemi a její ekonomiku ve světě zcela neznámými soutěskami přechodu z plánované na tržní ekonomiku. Jejich zásluhou je, že se tak stalo bez všeobecného kolapsu, byť se problémů i v ekonomické mikrosféře objevilo mnoho – velká část z nich ale měla charakter morálního selhání jednotlivců. Naše země se tak v mezinárodních žebříčcích konkurenceschopnosti objevuje v posledních letech mezi třetí a čtvrtou desítkou zemí (např. v žebříčku Světového ekonomického fóra několik let na 31. místě). Rád bych v této souvislosti zmínil pomoc, které se manažerům byznysu dostávalo a dostává od významných akademiků managementu – prof. J. A. Jirásk, prof. R. Vlčka, prof. Z. Pitry, prof. Z. Součka, prof. M. Zeleného a dalších. Bohužel se do neziskových oblastí země nedaří prosadit elementární zásady kvalitního řízení,

a proto je celková pozice konkurenceschopnosti země velmi zatěžována v mezinárodním srovnání nekvalitními výkony institucí a státní správy.

ÚSPĚCH V NEÚSPĚŠNÉ SPOLEČNOSTI NEEXISTUJE

Rada expertů České manažerské asociace vedená emeritním rektorem VŠE Praha prof. Richardem Hindlsem vidí ale značné rezervy řízení i v oblasti byznysu – zejména v aktivaci domácího kapitálu a jeho mnohem rozvinutější vzájemné spolupráci s cílem výrazně zlepšit produktivitu práce a přidanou hodnotu. Zdůrazňuje také nutnost orientace na udržitelný rozvoj – větší spolupráci byznysu a veřejné správy, bezodpadové hospodaření, mobilizaci kreativity ve všech oblastech života, tak jak ji prosazuje i člen Rady expertů a mezinárodně uznávaný profesor Milan Zelený. Platí totiž, že nejprogresivnější manažeři byznysu jsou si vědomi toho, že nemohou být úspěšní v neúspěšné společnosti.

Věřím, že kniha, kterou právě otevíráte, bude zajímavou četbou, ale především rozšířením obzoru a poučením nejen pro řídicí pracovníky v byznysu. Ve složitých společnostech na dnešní civilizační úrovni leží odpovědnost za jejich efektivní, ale přitom svobodné fungování na mnoha jednotlivcích i institucích.

Ing. Pavel Kafka, dr. h. c.

Prezident České manažerské asociace, srpen 2018

Vyhlašování cen Manažer roku je vždy prestižní záležitostí.

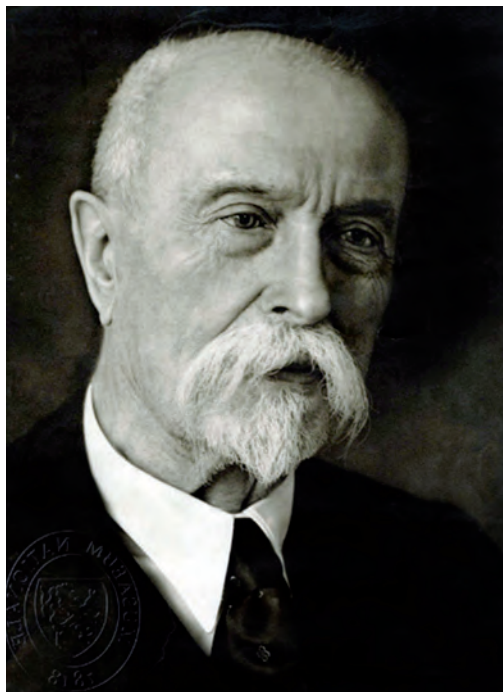

1. P.I.M.C.O. 1924: ZRODIL SE PRVOREPUBLIKOVÝ MANAŽER

20. červenec 1924 by měl být zapsán (nejen) v české manažerské bibli zlatým písmem. V ten den je v Praze slavnostně zahájen *První mezinárodní kongres vědeckého řízení*, známý odborníkům pod zkratkou *1. P.I.M.C.O.* (First Prague International Management COngress).

Uplynulo jen 6 let od vyhlášení samostatné Československé republiky a zbývá již jen 5 let do nástupu Velké hospodářské krize. Vyspělé země burácejí v taktu 2. průmyslové revoluce a majitelé největších světových firem rychle přicházejí na to, že svět se opravdu nevratně změnil. A že řízení stále složitějších výrobních, obchodních a marketingových procesů si žádá nový typ vedoucích pracovníků. Takových, kteří za pomoci vědeckých metod dokáží držet prst na spoušti překotně se rozvíjejících technologií ve všech myslitelných oborech.

Tehdejší československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk a Herbert Clark Hoover, pozdější prezident USA, byli ústředními postavami 1. mezinárodního kongresu vědeckého řízení v Praze.

*Flatiron Building
(známý jako Žehlička),
výšková budova
na rohu 23. ulice,
5. Avenue a Broadway
na newyorském
Manhattanu dostavěná
v roce 1902, patřila
se svými 87 metry
k nejvyšším budovám
ve městě. Už při
její výstavbě bylo
využito moderních
technologických
postupů a prvních
vědeckých systémů
řízení. I o ně se přijeli
američtí inženýři v roce
1924 podělit se svými
českými protějšky.*

TOUHA PO „INDUSTRIÁLNÍM RÁJÍ“

Volba mladičkého Československa za hostitelskou zemi tak významné akce, jakou je První mezinárodní kongres vědeckého řízení, rozhodně není náhodná. Patříme mezi světovou průmyslovou špičku, Tomáš Baťa již stačil obchodně zkolonizovat většinu tehdejšího světa, protože nevyvážá jen boty, ale koncepty celých měst. Emil Kolben sklízí v USA obdiv a uznání Thomase Alvy Edisona i Nikolaj Tesly, nejslavnějších vynálezců své doby, kterým řídí jejich vědecko-výzkumné laboratoře. A logo s písmeny LK na kolech, motocyklech a automobilech Václavů Laurina a Klementa se již dávno stalo ikonickou značkou v celé bývalé rakousko-uherské monarchii, v zemích západní Evropy, v Rusku i na Středním a Blízkém východě.

Toto železo touhy po „industriálním ráji na Zemi“, kuté myšlenkami F. W. Taylora, amerického otce-zakladatele vědeckého myšlení, a jeho obdivovatelů a následovníků po celém světě, nakonec zrodí nejen archetyp manažera první Československé republiky. Udá a definuje směr, jakým se celosvětová manažerská branže bude ubírat až do příchodu 3. průmyslové revoluce na přelomu 60. a 70. let minulého století. A místem, kde k tomu dojde, je Praha.

NEJVĚTŠÍ AMERICKÁ DELEGACE MÍŘÍ DO PRAHY

Vraťme se ale o 11 měsíců dříve. Návrh pro konání mezinárodního kongresu v Praze vypracuje v září 1923 tajemník americké rady inženýrské L. W. Wallace. Prvotním impulsem bylo jeho setkání se Stanislavem Špačkem, Bedřichem Štěpánkem (o nich více ve druhé části této kapitoly) a zástupci amerických inženýrů. Jako místo konání sám Wallace navrhuje Prahu, kam má americká inženýrská federace vyslat tehdejší výkvět svých inženýrů.

V lednu 1924 ministerská rada zplnomocní Masarykovu Akademii Práce, aby se stala organizátorem konference a jejím jménem rozeslala pozvánky účastníkům. Americká delegace, která se do Prahy chystá, je ve své době dosud největší výpravou, která byla kdy ze Spojených států vyslána do Evropy.

Přípravy kongresu tak probíhají souběžně v Americe i v Československu. Stanislav Špaček se jich účastní přímo v USA, Bedřich Štěpánek dokonce kvůli organizaci kongresu vystupuje z československých diplomatických služeb a 3 měsíce řídí práce amerického přípravného výboru v New Yorku. Ten tvoří m.j. zástupci Taylorovy společnosti, Management Division A.S.M.E., Society of Industrial Engineers, Federated American Engineers Societies a American Management Association. Předsedou československého výkonného výboru je jmenován Emil Zimmler.

První tovární technologii pásové výroby zavedl Henry Ford v továrně Highland Park (Michigan, USA). Navrhli ji sami zaměstnanci Ford Motor Company, když se nechali inspirovat pásovým zařízením na jatkách. V roce 1913 byla instalace pohyblivého pásu dokončena a další rok bylo prodáno až 250 tisíc kusů aut. Ford pak nařídil zvýšit všem dělníkům denní mzdu o víc než dvojnásobek na 5 dolarů. I tento počín navždy změnil manažerskou práci při řízení výroby (nejen) v automobilkách.

Druhou nejvýznamnější osobou a zároveň hlavním propagátorem této myšlenky v Masarykově Akademii Práce je Václav Verunáč, který zároveň zajišťuje finanční zázemí akce. Program kongresu je napsán americkým přípravným výborem a Stanislav Špaček jej předává našemu přípravnému výboru u nás při své březnové cestě domů. Hlavní náplň mají tvořit přednášky odborníků a praktiků z celého světa.

KONGRESU PŘEDSEDÁ BUDOUCÍ PREZIDENT USA HOOVER

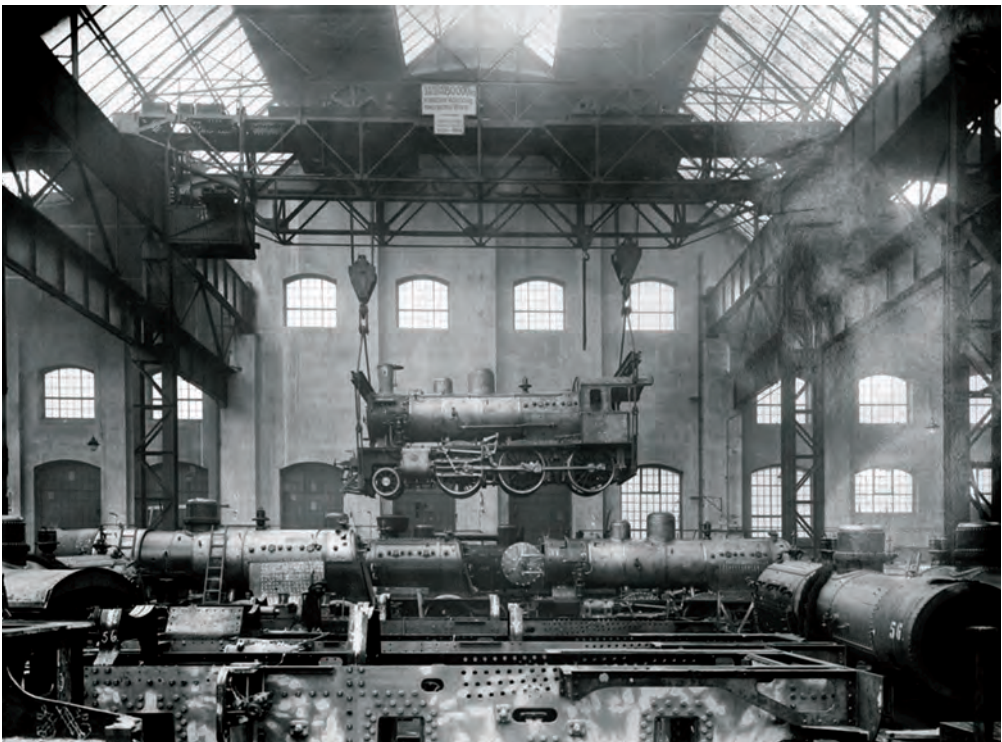
Pozvání na kongres nakonec přijímají nejvýznamnější zástupci vědeckého řízení z většiny evropských zemí, více než 40 amerických inženýrů a vědců, českoslovenští představitelé odborných škol, průmyslových podniků, politici a další významné osobnosti. Na akci se tak nakonec sejde více než 500 hostů z 15 zemí.

Záštitu nad kongresem přebírá prezident Tomáš Garrigue Masaryk a čestným předsedou kongresu se stává budoucí americký prezident Herbert Hoover. Na kongres jsou pozváni i manželé Gilbrethovi (více o nich ve druhé části této kapitoly), avšak Frank Gilbreth, který se příprav kongresu osobně účastní, bohužel měsíc před jeho konáním umírá. Lillian Gilbrethová i přes tuto událost na kongres dorazí, aby prezentovala myšlenky obou manželů, řadících se mezi tehdejší světově uznávané osobnosti v oboru vědeckého řízení.

NAPŘÍČ PRŮMYSLOVÝM ČESKOSLOVENSKEM

V neděli 20. července proběhlo slavnostní zahájení v Pantheonu Národního muzea. Úvodní řeč pronáší prezident Masarykovy Akademie Práce J. Bašta: *„Jest mi obzvláštní ctí a jsem velmi šťasten, že mohu Vás uvítati jménem přípravného výboru československého prvního mezinárodního kongresu v Praze. Jsme si plně vědomi toho, že kongres přítomností našich přátel amerických, reprezentujících kolem 200 000 inženýrů a řadu nejvážnějších korporací vědeckých i průmyslových, jakož i vynikajících*

Američtí inženýři byli překvapeni průmyslovým rozmachem mladého Československa, například při návštěvě Škodových závodů... Stejně jako šíří zdejšího výrobního sortimentu a umem našich dělníků i inženýrů.

zástupců druhých národů, nabývá největší možné důležitosti nejen pro národ náš, ale i pro druhé národy všeobecně,“ přivítal zúčastněné delegáty.

Od pondělí do čtvrtka pak probíhají přednášky v dopoledních a odpoledních blocích střídavě v Obecním domě a v Bio „Louvre“. Celý další týden je věnován poznávacím cestám po republice. Účastníci kongresu navštěvují Škodovy závody v Plzni, kde obdivují jejich zdařilou přeměnu výrobního programu z válečného na mírové účely. V sobotu je na řadě návštěva Výzkumného ústavu cukrovarského v Praze. Další cesta vede do Ostravy, kde jsou představeny moderně vybavené Ostravsko-karvinské doly. Ve Vítkovicích si delegáti prohlédli vysoké pece, kovárný, ocelárny a plně zařízenou psychotechnickou laboratoř. Následně se přes Olomouc přesunují do Příkazu na Hané, kde jsou svědky sklizně za použití tehdy nejvyspělejší techniky v Evropě.

Zajímavostí jistě je, že vedle oficiálního programu běžel souběžně program pro dámskou část osazenstva, který zahrnoval prohlídku Prahy spojenou s nákupem šperků a typických českých výrobků, návštěvu Národopisného muzea, Strahovské knihovny, Hradčan, Petřínské rozhledny (včetně oběda v zahradní restauraci Na Nebozízku) a zámku Konopiště. Prezident Masaryk pro dámy uspořádá garden party, na které jej zastoupí jeho kancléř Dr. Šámal.

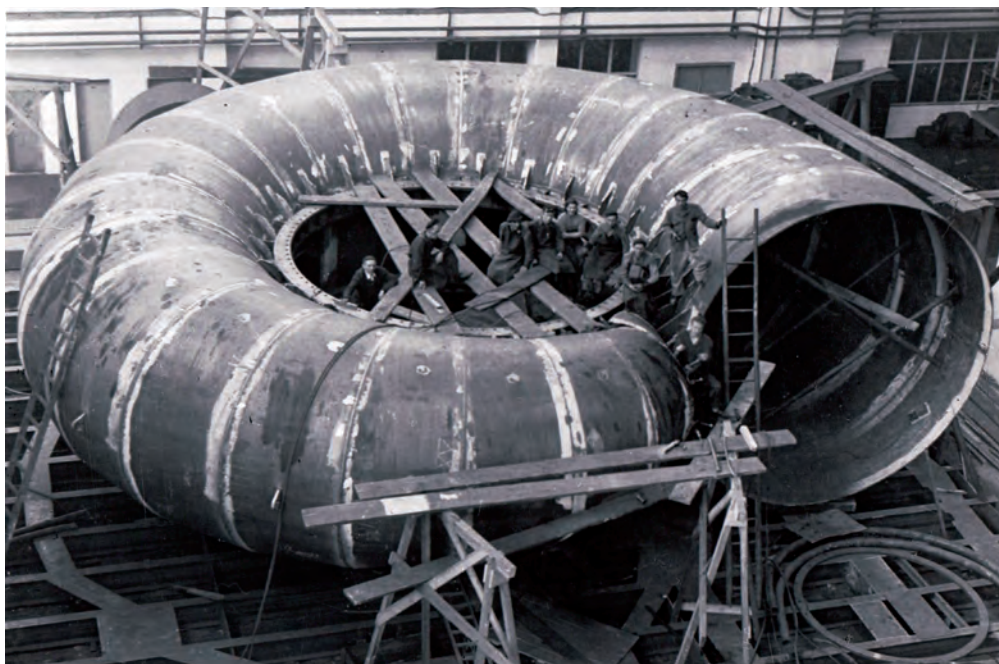

Dalším cílem exkurze napříč Československem v rámci kongresu PIMCO byla návštěva vysokých pecí ve Vítkovicích a Ostravsko-karvinských dolů.

VIDĚLI JSME A BYLI JSME PŘEMOŽENI!

Zatímco čeští inženýři dychtivě naslouchají především svým americkým protějš-
kům, jak přetvářejí průmyslově nejvyspělejší zemi světa do podoby industriálního

Američané obdivovali výrobu ve Škodových závodech.

giganta budoucnosti, Američané zase nešetří slovy údivu a chvály nad průmyslovým rozmachem pro mnohé zcela neznámé zemičky uprostřed Evropy.

„Přišli jsme, viděli jsme a byli jsme přemoženi. Viděli jsme Vaše pole, slibující bohatou úrodu, Vaše horské stráně pokryté lesy, Vaše výstavné továrny dobře zařízené a vedené. Byli jsme překvapeni bohatstvím Vaší minulosti, způsobem a měrou Vaší pohostinnosti a slibnou Vaší budoucností,“ pronese před odjezdem domů americký delegát Ricky Hatton.

Lillian Gilbrethová sepisuje v září 1924 hodnotící zprávu o průběhu kongresu. Chválí v ní především organizaci a vedení kongresu, který vyšel z řádu Amerického spolku strojních inženýrů. Ten byl místy až neúprosný; v jednom případě bylo řečníkovi odňato slovo, když jen o chvíli přetáhl čas vyhrazený pro jeho přednášku. Gilbrethová také vyzdvihuje praktické ukázky výroby přímo v navštívených podnicích.

L. W. Wallace ve svém dopise z 30. července 1924 zase píše: *„... Byla to ta nejpodivuhodnější konference, vrátili jsme se obohaceni a povzbuzeni...“*

Díky a slova obdivu vyjadřuje i H. S. Person, ředitel Taylorovy společnosti, v dopise ze 3. srpna 1924: *„... Nyní, když můj úsudek jest po delší dobu prost vlivu kouzla a pohostinnosti Prahy, mohu Vám podati úsudek, ve který můžete míti větší důvěru, a tu chci opakovati totéž, co jsem Vám řekl: Vaše řízení kongresu bylo velmi úspěšné a pozornost i pohostinství jednotlivců a korporací, které se nám věnovaly, byly tak skvělé, že nezažil jsem nic podobného. Doufám, že přednášky pozvaných hostí jsou Vám aspoň částečnou odměnou za skvělou a úspěšnou snahu Československa.“*

I manuální úkony v továrnách se již brzo začnou řídit poznatky vědeckého řízení.

Také Emil Zimmler, ředitel Masarykovy Akademie Práce, později vyzdvihl význam kongresu PIMCO: „*Technická práce se stala jednou z oněch velikých a mocných sil, kterými československý lid dobyl své konečné svobody a znovuvzkříšení svého staletého státu... Průmysl, překonav úspěšně svízele přechodu, vyměnil miliardovými náklady chatrné strojní zařízení za moderní a oddal se i při starostech způsobených porušením všech obchodních spojení s novou energií velkému úkolu racionalisace provozu za účelem zvýšení výroby a snížení výrobních nákladů a dovedl se proto udržeti v kruté soutěži velikých průmyslů cizích.*“

VE STOPÁCH TOMÁŠE BATI

Kongres se dočká oficiální oslavy při výročí deseti let od jeho konání. Akce je připojena k pražskému *Osmému mezinárodnímu kongresu psychotechnickému*. A kromě řady zajímavých příspěvků rozhodně stojí za zmínku přednáška plk. Moravce o vědeckém řízení ve vojenství.

„*Manažerské řemeslo dnes prochází, stejně jako před 100 lety, dramatickým vývojem. V době, kdy z iniciativy prezidenta Masaryka byl v roce 1924 v Praze pořádán vůbec první mezinárodní kongres o takzvaném vědeckém řízení za účasti a podpory mnoha amerických manažerů, se posléze pozornost koncentrovala na optimální zvládnutí technologických procesů. Reprezentantem výtečného manažerského umění byl tehdy například Tomáš Baťa. Na přelomu 20. a 21. století ovládly management postupy tzv. inkrementálního růstu, tedy postupného zlepšování, a symbolem je každodenní management nákladů, inovací a jiné prvky,*“ oceňuje význam kongresu PIMCO i v dnešní době Pavel Kafka, současný prezident České manažerské asociace (ČMA).

OSOBNOSTI 1. MEZINÁRODNÍHO KONGRESU VĚDECKÉHO ŘÍZENÍ (1. P.I.M.C.O. 1924) V PRAZE

TOMÁŠ GARRIGUE MASARYK (* 1850 – † 1937)

byl státník, politik, filozof a pedagog, první prezident Československé republiky. Za jeho zásluhy o stát mu parlament udělil titul „prezident Osvoboditel“ a celkem sedmáctkrát byl navržen na Nobelovu cenu míru.

V roce 1900 založil Českou stranu pokrokovou, za niž byl roku 1907 a 1911 znovu zvolen (jejím jediným) říšským poslancem.

Zpráva o revoluci v Praze a vzniku Československa dne 28. října 1918 zastihla Masaryka ještě v Americe, stejně jako zpráva o jeho zvolení prezidentem. Cestou domů navštívil už jako prezident Anglii, Francii a Itálii i české legionáře a 21. prosince 1918 byl triumfálně uvítán v Praze. Hned roku 1920 byl znovu zvolen, i když získal jen asi 65 % hlasů, a podobně i v dalších volbách roku 1927. Teprve při třetí volbě v roce 1934, kterou ústava prezidentu Osvoboditeli dovozovala a která proběhla jako manifestace za demokracii, získal 73 % hlasů. Komunisté a slovenští nacionalisté pro Masaryka nikdy nehlasovali. Koncem roku 1935 Masaryk ze zdravotních důvodů abdikoval a 14. září 1937 zemřel. Jeho pohřeb se stal velkou národní manifestací za svobodu a demokracii.

